

OBSAH

Předmluva autorů	15
I. Dvojkový zápis, Boolova algebra a logické funkce	19
1. Zobrazení informace	19
1.1. Zobrazení čísel se základem 2	19
1.2. Logické výroky	20
2. Základní operátory Boolovy algebry	20
2.1. Logické proměnné a logické funkce	20
2.2. Logické operátory	21
2.2.1. Funkce rovnost	21
2.2.2. Negace	21
2.2.3. Logický součet	21
2.2.4. Logický součin	22
2.3. Vlastnosti základních logických operátorů	22
2.3.1. Aplikace na jednu proměnnou	23
2.3.2. Aplikace na více proměnných	23
3. Definice logické funkce	24
3.1. Pravdivostní tabulka	24
3.1.1. Úplně zadaná funkce	24
3.1.2. Neúplně zadaná funkce	24
3.2. Základní zápis logické funkce	25
3.2.1. Základní tvar	25
3.2.2. Příklad zápisu	25
4. Logické funkce n proměnných	26
4.1. Funkce jedné proměnné	26
4.2. Funkce dvou proměnných	26
4.3. Funkce více než dvou proměnných	28
4.3.1. Použití funkcí dvou proměnných	28
4.4. Základní nutné operátory	28
5. Zjednodušování zápisu logické funkce	28
5.1. Algebraická minimalizace	28
5.2. Karnaughova metoda	29
5.2.1. Sousední mintermy a Karnaughova mapa čtyř proměnných	29
5.2.2. Zjednodušení úplně zadané funkce	29
5.2.3. Zjednodušení neúplně zadané funkce	31
5.2.4. Karnaughova mapa pro tři proměnné	32
5.2.5. Karnaughova mapa pro pět a více proměnných	32

5.2.6.	Způsob zápisu získaný z Karnaughovy mapy	33
5.3.	Algoritmické metody	33
5.4.	Zhodnocení zjednodušovacích metod	35
II.	Základní logické operátory	35
6.	Definice úplného systému logických funkcí	35
7.	Minimální úplné systémy logických funkcí	35
7.1.	Systém logický součin, negace	35
7.2.	Systém logický součet, negace	36
7.3.	Operátor NAND	36
7.4.	Operátor NOR	37
8.	Souvislost mezi fyzikální strukturou a logickými operátory	38
8.1.	Vztah mezi funkcí a dvojkovým stavem	38
8.2.	Vztah mezi dvojkovým stavem a fyzikálním stavem. Logická konvence	38
8.2.1.	Definice	38
8.2.2.	Vliv změny konvence na realizovanou funkci	38
9.	Symbolické zobrazení základních operátorů	40
10.	Realizace logických funkcí pomocí členů NAND a NOR	40
10.1.	Použití členů NAND	41
10.2.	Použití členů NOR	41
III.	Logické stavebnice	43
11.	Základní charakteristiky logického členu	43
12.	Logické stavebnice z diskrétních součástek (diody a tranzistory)	46
12.1.	Princip	46
12.2.	Součinný člen	46
12.3.	Součtový člen	47
12.4.	Invertor	47
12.5.	Rozbor vlastností	47
13.	Logické obvody DTL	49
13.1.	Elektrická funkce	49
13.2.	Logické funkce realizované členem se dvěma vstupy	49
13.3.	Přímé spojení výstupů členů (montážní součin a součet)	49
13.4.	Rozbor vlastností	51
13.5.	Integrovaný modul DTL SN 15 800 (základní vlastnosti)	51
14.	Logické obvody TTL	52
14.1.	Elektrická funkce	52
14.2.	Montážní součin a třístavový výstup	52
14.2.1.	Montážní součin	52
14.2.2.	Třístavové výstupy	53
14.3.	Modifikace obvodů TTL	54
14.4.	Rozbor vlastností	55

15.	Logické obvody CMOS a MOS	55
16.	Emitorově vázané logické obvody bez nasycení (ECL).	57
17.	Řady s velkou odolností proti rušení (HTL)	57
18.	Technologický vývoj integrovaných obvodů.	57
19.	Výběr logické stavebnice.	58
20.	Pouzďení logických obvodů.	60
20.1.	Plochá pouzdra	60
20.2.	Pouzdra DIL (dual-in-line)	61
IV.	Obvyklé kombinační funkce a příslušné obvody	62
21.	Definice kombinačních a sekvenčních obvodů	62
22.	Realizace součtových a součinnových funkcí s velkým počtem vstupů	62
23.	Funkce přepínání informace	62
24.	Sjednocení dvou dvojkových veličin	64
24.1.	Definice	64
25.	Průnik dvou dvojkových veličin	65
25.1.	Definice	65
26.	Určení rovnosti mezi dvěma veličinami A, B	66
27.	Určení nulovosti veličiny A	68
28.	Kontrola sudé nebo liché parity	68
28.1.	Princip	68
28.2.	Funkce sudé nebo liché parity	69
29.	Dvojkový dekodér	70
29.1.	Definice	70
29.2.	Pravdivostní tabulka	70
29.3.	Realizace principu	70
30.	Multiplexor	71
30.1.	Definice	71
30.2.	Pravdivostní tabulka	71
30.3.	Realizace principu	72
30.4.	Základní aplikace	72
30.5.	Použití multiplexoru jako generátoru funkce	72
30.5.1.	Princip	72
31.	Dvojkový prioritní kodér	76
31.1.	Definice pravdivostní tabulky	76
31.2.	Použití	76

31.3.	Realizace principu	77
V.	Zobrazení čísel, kódy	78
32.	Obvyklé číselné základy	78
33.	Princip změny základu	78
33.1.	Metoda postupného odečítání	78
33.2.	Metoda postupného dělení	79
33.2.1.	Princip	79
34.	Záznam a čtení dat v počítači	80
34.1.	Osmičkové zobrazení	80
34.2.	Hexadecimální zobrazení (8421)	81
34.3.	Desítkové zobrazení dvojkově kódované (BCD)	82
35.	Jiné typy kódů	82
35.1.	Grayův kód (zrcadlový)	83
35.1.1.	Princip	83
35.1.2.	Pravdivostní tabulka	83
35.1.3.	Vztah mezi dvojkovým číslem a jeho ekvivalentem v Grayově kódu	84
35.2.	Kódy „plus tři“	84
35.3.	Aikenův kód	85
35.4.	Kódy $p z n$	86
36.	Převod kódu	87
36.1.	Princip	87
37.	Telegrafní kódy	88
37.1.	Mezinárodní telegrafní kód číslo 2	88
37.2.	Mezinárodní telegrafní kód číslo 5 neboli kód ASCII	89
VI.	Aritmetické operace a příslušné obvody	93
38.	Čtyři operace v dvojkové aritmetice	93
38.1.	Ruční výpočet	93
38.2.	Automatizace výpočtu	94
39.	Stavba sčítačky pro kladná čísla	94
39.1.	Princip	94
39.2.	Pravdivostní tabulka, rovnice, schéma	95
40.	Činnost sčítačky, zrychlený přenos	97
41.	Použití sčítačky ve funkci odečítačky	98
41.1.	Princip	98
42.	Jiné aritmetické obvody	100
42.1.	Srovnávací obvod	100
42.2.	Aritmetická jednotka	101
VII.	Paměťová funkce (klopný obvod RS)	103

43.	Úvod	103
44.	Princip klopného obvodu RS	103
45.	Pravdivostní tabulka klopného obvodu RS	104
46.	Rozbor statických poměrů klopného obvodu RS	106
46.1.	Schémata	106
46.2.	Rozbor statických poměrů klopného obvodu realizovaného členy NOR	106
46.3.	Rozbor statických poměrů klopného obvodu realizovaného členy NAND	107
47.	Rozbor dynamických poměrů klopného obvodu RS	107
47.1.	Klopný obvod RS realizovaný členy NOR	107
47.2.	Klopný obvod realizovaný členy NAND	108
48.	Klopné obvody RS s několika vstupy	109
49.	Paměťový člen D	110
50.	Registr	111
VIII.	Funkce posouvání a čítání, princip a příklady použití	112
51.	Úvod	112
52.	Funkce posouvání	112
53.	Funkce čítání	113
54.	Příklady použití funkcí posouvání a čítání	114
54.1.	Násobení dvou dvojkových čísel	114
54.2.	Hledání jedničkového bitu ve skupině bitů	116
54.3.	Převod sériově paralelní a paralelně sériový	117
54.4.	Zpoždění	118
54.5.	Řadič	119
54.6.	Dělení kmitočtu	119
IX.	Obecné vlastnosti klopných obvodů pro čítání a posouvání	120
55.	Úvod	120
56.	Vlastnosti překlápění	120
56.1.	Funkce posouvání	120
56.2.	Funkce čítání	121
56.3.	Obecné vlastnosti	122
57.	Vlastnosti klopného obvodu	122
57.1.	Použití klopného obvodu RS a zpožďovací linky	122
57.2.	Použití dvou klopných obvodů	123
58.	Způsoby řízení dvoustupňového klopného obvodu	123
58.1.	Klopný obvod MS se dvěma vnějšími hodinovými impulsy	123
58.2.	Klopný obvod MS s jedním vnějším hodinovým impulsem	124
58.3.	Klopný obvod řízený jednou hranou	125
58.4.	Klopný obvod řízený dvěma hranami (data lock-out)	125

59.	Dynamické parametry klopného obvodu	126
X.	Dvoustupňové klopné obvody MS–RS, JK a D	127
60.	Úvod	127
61.	Dvoustupňový klopný obvod MS–RS	127
61.1.	Symbolická značka	127
61.2.	Pravdivostní tabulka	128
61.3.	Časový diagram	129
61.4.	Příklad dynamických parametrů	129
61.5.	Principiální schéma	130
62.	Klopný obvod JK	131
62.1.	Symbolická značka	131
62.2.	Pravdivostní tabulka	132
62.3.	Časový diagram	133
62.4.	Tabulky přechodů	134
62.5.	Rovnice klopného obvodu JK	135
62.6.	Dynamické parametry klopného obvodu JK	136
62.7.	Typy klopných obvodů JK. Klopný obvod řízený dvěma hranami	137
63.	Klopný obvod D	139
63.1.	Symbolická značka	139
63.2.	Pravdivostní tabulka	139
63.3.	Časový diagram	139
63.4.	Dynamické parametry klopného obvodu D	140
XI.	Realizace paměťových a posuvných registrů	141
64.	Úvod	141
65.	Paměťové registry realizované z klopných obvodů RS	141
65.1.	Záznam ve dvou taktech s jedním informačním vstupem pro stupeň	141
65.2.	Záznam se dvěma informačními vstupy a jedním taktem	142
65.3.	Záznam s jedním informačním vstupem a jedním taktem	143
66.	Paměťové registry realizované z klopných obvodů D a JK	144
66.1.	Použití synchronních vstupů	144
66.2.	Použití asynchronních vstupů	145
67.	Integrované paměťové registry	146
68.	Použití paměťových registrů	146
68.1.	Ošetření nestabilních stavů	146
68.2.	Připojení na jiný blok	147
68.3.	Přístup k aritmetické jednotce	148
68.4.	Spojení mezi registry	148
68.5.	Automodifikace registru	148
68.6.	Záměna mezi registry	151
69.	Posuvné registry	152
69.1.	Realizace posuvných registrů z jednotlivých klopných obvodů	152

69.2.	Různé typy integrovaných posuvných registrů	152
69.2.1.	Registr se sériovým vstupem a sériovým výstupem	152
69.2.2.	Sériový vstup, paralelní výstup	153
69.2.3.	Paralelní vstup, sériový výstup	153
69.2.4.	Paralelní vstup, paralelní výstup	153
69.3.	Dynamické parametry posuvného registru	153
XII.	Realizace čítačů	154
70.	Přímé dvojkové čítání	154
70.1.	Úvod	154
70.2.	Princip synchronního čítání	154
70.3.	Princip asynchronního čítání	155
71.	Realizace synchronního čítače v přímém dvojkovém kódu	156
71.1.	Rovnice	156
71.2.	Schémata	156
72.	Realizace asynchronního čítače v přímém dvojkovém kódu.	157
73.	Časový diagram čítače	158
74.	Využití stavu čítače	159
74.1.	Princip vzorkování	159
74.2.	Příklady schémat vzorkování	160
74.2.1.	Vzorkování výstupů impulsem P	160
74.2.2.	Přenos obsahu čítače do registru	160
74.2.3.	Dekódování čítače	161
75.	Synchronní čítače s neúplným cyklem a se synchronním návratem	162
75.1.	Princip realizace	162
75.2.	Syntéza synchronního čítače s neúplným cyklem.	163
75.2.1.	Syntéza čítače z klopných obvodů JK	163
75.2.2.	Syntéza čítače z klopných obvodů D.	164
75.2.3.	Odpovídající schémata	165
76.	Synchronní čítač s neúplným cyklem a s asynchronní zpětnou vazbou	165
76.1.	Princip	165
76.2.	Srovnání synchronní a asynchronní zpětné vazby	166
77.	Integrované čítače	168
77.1.	Obecné vlastnosti	168
77.2.	Synchronní a asynchronní vstupy čítače	168
77.3.	Realizace neúplných cyklů s integrovanými čítači	169
77.4.	Příklad integrovaných čítačů	169
XIII.	Paměti	170
78.	Definice paměti	170
79.	Technologie pamětí	170

80.	Základní parametry	171
81.	Polovodičové paměti	172
81.1.	Technologie	172
81.2.	Typy paměti	172
82.	Organizace paměťových pouzder	173
83.	Spojování pouzder pro dosažení velkých kapacit	175
83.1.	Paměti se sekvenčním výběrem	175
83.2.	Paměti s libovolným přístupem	176
83.2.1.	Spojování pouzder	176
83.2.2.	Rozdělení vstupních vývodů a kapacita pouzdra	177
84.	Použití paměti	178
84.1.	Použití paměti RAM	178
84.2.	Použití trvalých a přeprogramovatelných paměti	182
XIV.	Speciální obvody	185
85.	Úvod	185
86.	Obvody pro zvětšení zatížitelnosti (budiče)	185
87.	Schmittův klopný obvod	185
87.1.	Princip	185
87.2.	Aplikace Schmittova klopného obvodu	186
88.	Monostabilní klopné obvody	189
88.1.	Princip	189
88.2.	Použití monostabilních klopných obvodů	190
89.	Optoelektronické součástky	192
90.	Obvody stykové jednotky na modemy	192
91.	Obvody pro napájení kabelů	192
92.	Analogové multiplexory	193
93.	Analogově číslicový a číslicově analogový převod	194
XV.	Symbolické znázornění logických funkcí	195
94.	Běžně používané značky a jejich nevýhody	195
95.	Symbolické znázornění logických členů	195
96.	Jednoduché sekvenční obvody: klopné obvody	197
97.	Složité kombinační obvody	197
97.1.	Grafické vyjádření	197
97.2.	Vyznačení závislosti	199
97.3.	Příklady kombinačních obvodů	200
98.	Složité sekvenční obvody	200

98.1.	Grafické vyjádření	200
98.2.	Příklady sekvenčních obvodů	201
99.	Přednosti nové normy – omezení	202
	Literatura	203
	Rejstřík	204